

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 201/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. mája 2008 predbežne prerokoval sťažnosť J. S., S., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 17 C 119/05-62 z 10. januára 2006 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 102/08-108 z 22. januára 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. apríla 2009 doručená sťažnosť J. S., S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 C 119/05-62 z 10. januára 2006 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 102/08-108 z 22. januára 2009.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou podanou okresnému súdu sa sťažovateľ domáhal zaplata sumy 1 560 359 Sk s prísl. ako škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánov štátu podľa § 18 a nasl. zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Žaloba bola v celom rozsahu zamietnutá prvostupňovým i odvolacím súdom. Podľa sťažovateľa zanedbanie povinností zo strany štátu v zastúpení Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky malo za následok, že nelegálna činnosť nebankových subjektov v rokoch 1999 až 2002 nadobudla rozmery, pričom bola realizovaná bez akéhokoľvek zásahu zo strany Slovenskej republiky, ktorá prostredníctvom svojich orgánov nepodnikla činnosť smerujúcu k odvráteniu protiprávneho stavu nebankových subjektov a mali ňou byť prijaté opatrenia na zastavenie ich podnikania, a nie na zamedzenie činnosti. Sťažovateľ uvádza, že zmluvy s nebankovými subjektmi uzavrel na základe verejnej výzvy (reklamy) šírenej prostredníctvom médií, v ktorej sa prostredníctvom masmédií sľubovali záujemcom o investovanie výnosy, resp. zhodnotenie nimi investovanej sumy o výnos, ktorý v tej dobe mnohonásobne prevyšoval úroky poskytované bankami. Na základe už uvedeného spôsobu ponúkania výnosov sťažovateľ nadobudol presvedčenie, že investuje peňažné prostriedky v súlade so zákonom č. 385/1999 Z. z. o kolektívnom investovaní v znení neskorších predpisov, resp. že vkladá svoje finančné prostriedky do spoločnosti s príslušným povolením orgánov Slovenskej republiky. Sťažovateľ ďalej tvrdí, že nekonanie a zanedbanie povinností zo strany štátu malo za následok, že Slovenská republika prostredníctvom svojich orgánov nepodnikla činnosť smerujúcu k odvráteniu protiprávneho stavu a nepodnikla kroky smerujúce k zamedzeniu nezákonného podnikania. Konkurzy nebankových subjektov prebiehajú podľa sťažovateľa viac ako sedem rokov a do dnešného dňa nie sú ukončené, na základe čoho podľa sťažovateľa bolo povinnosťou súdu rozhodovať podľa § 109 Občianskeho súdneho poriadku a konania prerušiť.

Z dôvodu zlyhania kontrolných mechanizmov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní práva občanov na účinnú ochranu svojho majetku a práva na spravodlivé konanie, ako aj tým, že Slovenská republika oficiálnym povolením činnosti nebankových subjektov nesie svoj diel zodpovednosti, sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví, že pri rozhodovaní okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn.

17 C 119/05 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 102/08 došlo k porušeniu jeho základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a prizná mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 €.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom s'ťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy zlyhaním kontrolných mechanizmov Slovenskej republiky

pri zabezpečovaní práva občanov na účinnú ochranu svojho majetku a spravodlivé súdne konanie, o ktorých rozhodoval okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 119/05 a rozsudkom z 10. januára 2006 a krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 102/08 a rozsudkom z 22. januára 2009, ktoré nadobudli právoplatnosť 17. februára 2009.

Zo skutočností publikovaných vo verejnoprávných a súkromných médiách, ako aj z rozhodnutí, oznámení a iných úkonov orgánov štátu doručovaných oprávneným, príp. dotknutým fyzickým a právnickým osobám – klientom uvádzaných spoločností je všeobecne známe, že ku „krachu“ nebankových subjektov a k oboznámeniu verejnosti o nekalej činnosti zodpovedných zástupcov týchto spoločností došlo v priebehu roka 2002. Rovnako k vyhláseniu konkurzných konaní proti sťažovateľom uvádzaným nebankovým subjektom došlo, ako je zrejmé z výpisov z obchodného registra, v priebehu roka 2002. Ak je teda sťažovateľ presvedčený o tom, že k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy došlo nesprávnym postupom znamenajúcim iný zásah, t. j. nesplnením si svojich zákonom uložených povinností zo strany príslušných orgánov štátu, mal, resp. mohol mať vedomosť o tomto porušení iným zásahom už od uvedeného obdobia, teda od roku 2002, najneskôr v priebehu roka 2003.

1. Podľa názoru ústavného súdu na konanie o sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 119/05 a jeho rozsudkom č. k. 17 C 119/05-62 z 10. januára 2006, proti ktorému podal odvolanie, o ktorom rozhodoval krajský súd rozsudkom č. k. 6 Co 102/08-108 z 22. januára 2009, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc ústavného súdu je preto v týchto prípadoch subsidiárna. O ochrane práv sťažovateľa, ktorých porušenie namieta, vo vzťahu ku konaniu okresného súdu rozhodoval v odvolacom konaní krajský súd (rozsudkom č. k. 6 Co 102/08-108 z 22. januára 2009). Vzhľadom na

uvedenú zásadu subsidiarity preto nie je v právomoci ústavného súdu preskúmať označený rozsudok okresného súdu.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť v časti namietajúcej porušenie označeného práva postupom okresného súdu v predmetnom konaní a jeho rozsudkom z 10. januára 2006 po predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Sťažovateľ namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy aj rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 102/08-108 z 22. januára 2009, ktorým tento rozhodol o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného č. k. 17 C 119/05-62 z 10. januára 2006 tak, že potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa.

Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje iba na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, pričom nesmie ísť o takú interpretáciu a aplikáciu právnych predpisov, ktorá by bola arbitrárna alebo zjavne neodôvodnená (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 228/05).

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu č. k. 6 Co 102/08-108 z 22. januára 2009 vyplýva:

«(...) Odvolací súd prejednal vec podľa ust. § 212 ods. 1 O. s. p. a to aj v neprítomnosti účastníkov, keď boli splnené zákonné podmienky podľa § 101 ods. 2 O. s. p., navrhovateľ mal vykázané doručenie predvolania dňa 5. 7. 2008, svoju neúčast' písomne ospravedlnil podaním zo dňa 12. 1. 2009, došlým odvolaciu súdu dňa 14. 1. 2009, navrhol pojednávať podľa obdržaných písomných dokumentačných materiálov, odporcovia mali vykázané doručenie predvolania dňa 13. 7. 2008, resp. 24. 7. 2008) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Podľa § 18 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánov spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia.

Zodpovednosť podľa uvedeného zákonného ustanovenia je jednou z foriem objektívnej zodpovednosti štátu (bez ohľadu na zavinenie), štát zodpovedá za škodu za súčasného splnenia troch podmienok. Sú nimi: 1/ existencia škody (majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch), 2/ nesprávny úradný postup štátu, 3/ príčinná súvislosť medzi Škodou a nesprávnym úradným postupom. Zák. č. 58/1969 Zb. bližšiu definíciu pojmu nesprávny úradný postup neobsahuje. Nesprávnym úradným postupom môže byť akákoľvek Činnosť spojená s výkonom právomoci určitého Štátneho orgánu, ak pri tomto výkone alebo v súvislosti s ním dôjde k porušeniu pravidiel ustanovených právnymi normami pre konanie Štátneho orgánu alebo k porušeniu poriadku, ktorý vyplýva z povahy, funkcie alebo cieľov tejto činnosti; k nesprávnemu úradnému postupu môže dôjsť ako pri úkonoch v rámci činnosti, pri ktorej štátny orgán nerozhoduje, ako i v rámci jeho rozhodovacej činnosti (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 60/2003 uverejnený v časopise Zo súdnej praxe č. 1/2004).

V prejednávanej veci je odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa toho názoru, že nie je daná zodpovednosť odporcov za škodu, ktorá navrhovateľovi vznikla tým, že obchodná spoločnosť B. s. r. o., A. s. r. o., H., o. c. p. a. s., a B. družstvo, nesplnili svoje záväzky vyplývajúce im zo zmluvy o tichom spoločenstve, zmluvy o pôžičke a na základe prihlášky za člena, ktoré s nimi navrhovateľ uzavrel. V konaní nebol preukázaný nesprávny úradný postup odporcov ako jedna z podmienok vzniku zodpovednosti za škodu podľa cit. ust. § 18 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. V súvislosti s uzatváraním predmetných zmlúv odporcovia nevykonávali žiadnu Činnosť spojenú s výkonom ich právomoci a nemohli leda porušiť žiadne pravidlá ustanovené právnymi normami pre ich konanie, resp. nemohli porušiť poriadok vyplývajúci z povahy, funkcie alebo cieľov ich činnosti. Navrhovateľ uzavrel s nebankovými subjektmi predmetné zmluvy o tichom spoločenstve zmluvy o pôžičke a prihlášky za člena družstva v zmysle príslušných ustanovení (Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka. Ide tu o dvojstranné právne úkony, ktoré vznikli v dôsledku vzájomných a zhodných prejavov slobodnej a vážnej vôle, ktorá bola prejavovaná určite a zrozumiteľne (§ 37 ods. 1 Obč. zák.). Na základe týchto zmlúv vznikli medzi navrhovateľom

a obchodnými spoločnosťami B. s. r. o., A. s. r. o., H. o. c. p. a. s., a B. družstvom súkromnoprávne vzťahy, do ktorých štát zastúpený odporcami nemohol zasahovať. Platí tu, že Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR). Štát mal v zmysle zák. č. 385/1999 Z. z. kompetenciu vykonávať dohľad a v rámci neho ukladať sankcie správcovským a investičným spoločnostiam, investičným fondom, depozitárom, núteným správcom a likvidátorom v prípade kolektívneho investovaniu podľa tohto zákona. V danej veci sa však o kolektívne investovanie nejednalo, pretože obchodná spoločnosť B. s. r. o., A. s. r. o., H. o. c. p. a. s. a B. družstvo, nevykonávali Činnosť, ktorú je podľa uvedeného zákona oprávnená vykonávať investičná alebo správcovská spoločnosť, resp. investičný fond. Keďže teda nebola splnená jedna z podmienok vzniku zodpovednosti Štátu za Škodú spôsobenú nesprávnym úradným postupom podľa § 18 ods. 1 zák. 4. 58/1969 Zb., ktorou je nesprávny úradný postup orgánu Štátu, odporcovia za Škodú podľa tohto zákonného ustanovenia nezodpovedajú. Ako je to uvedené vyššie, odporcovia nemohli zasahovať do súkromnoprávnych vzťahov, ktoré vznikli medzi navrhovateľom a nebankovými subjektmi na základe zmluvy o tichom spoločenstve a zmluvy o budúcej darovacej zmluve a dohody o vrátení ďalšieho členského vkladu. Z tohto hľadiska im potom nemožno vytýkať, že si nepočínali tak, aby navrhovateľ neutrpel škodu na majetku. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že v občianskoprávnom styku je každý povinný zachovávať, s ohľadom na konkrétne podmienky, vždy taký stupeň pozornosti a bedlivosti, ktorý je spôsobilý zabrániť vzniku škody. Navrhovateľ túto povinnosť zanedbal. Súd prvého stupňa sa v dôvodoch svojho rozsudku vyporiadal aj s námietkami navrhovateľa, ktoré zopakoval aj v odvolacom konaní a preto odvolací súd v dôvodoch bližšie odkazuje na dôvody rozsudku súdu prvého stupňa. Súd prvého stupňa vo veci riadne zistil skutkový stav, výsledky vykonaného dokazovania vyhodnotil správne a vec posúdil správne aj po právnej stránke. Námietky navrhovateľa podľa názoru odvolacieho súdu sú preto nedôvodné a odvolací súd k nim nemohol prihliadnuť ani v tomto odvolacom konaní.

Odvolací súd poukazuje na to, že pokiaľ navrhovateľ označil odporcu v 2. rade ako „Slovenská republika, zast. Národnou bankou Slovenska“ tak, takto označený odporca nebol v konaní pasívne legitimovaný a preto ak súd prvého stupňa návrh zamietol tak aj z

tohto dôvodu rozhodol vecne správne (i keď to výslovne v dôvodoch svojho rozhodnutia neuviedol).

Z uvedeného vyplýva, že rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny, a preto ho odvolací súd potvrdil podľa § 219 ods. 1 O. s. p.»

Z rozhodnutia krajského súdu ako súdu odvolacieho vyplýva, že do odôvodnenia svojho rozsudku uviedol postup, akým dospel k záverom o potvrdení rozsudku okresného súdu, jeho rozsudok obsahuje výklad právnych noriem platných v čase rozhodovania, ktorý nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Krajský súd ako súd odvolací sa stotožnil s postupom a rozsudkom okresného súdu spôsobom, z ktorého je zrejmé, že postup a rozsudok okresného súdu č. k. 17 C 119/05-62 z 10. januára 2006 považuje za zodpovedajúci zákonu.

Ústavný súd teda nezistil taký výklad ustanovení citovaných v napadnutom rozhodnutí krajského súdu a ich uplatnenie vo veci sťažovateľa, ktorý by mohol vyvolať účinky nezlučiteľné s označeným článkom ústavy. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti, arbitrárnosti názoru alebo svojvôli krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným.

Podľa judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (v danom prípade krajského súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré sťažovateľ označil, či už pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, III. ÚS 206/03, II. ÚS 77/04). Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 195/04, I. ÚS 11/05).

Ústavný súd nezistil priamu súvislosť medzi postupom a rozhodnutím krajského súdu a čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého porušenie sťažovateľ namieta. Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, nepripadalo už do úvahy rozhodovať o žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2009